

İbtidai pillə müəllimləri üçün test

Təbiətşünaslıq

Təlimat

Qarşınızdakı imtahan testinin elektron bukletidir.

Test iki hissədən ibarətdir - peşə biliyi və akademik qabiliyyət.

Testin maksimal xalı 65-dir.

Hər bir tapşırığın təlimatını diqqətlə oxuyun, tapşırığı yerinə yetirmək üçün nə tələb olunduğunu yaxşı düşünün və sonra cavabı seçin. Test üzərində işlədikdə verilmiş xəritələrdən istifadə edin.

Nəzərə alın:

- Əgər düzgün cavabla bərabər səhv cavabı da qeyd etsəniz, xal ala bilməyəcəksiniz.

Testdə işləmək üçün sizə 5 saat verilir.

Uğurlar arzulayırıq!

➤ *Seçimli cavabları olan sual – tapşırıq № 1-21; 28-33; 43-49.*

Təlimat

Hər suala dörd cavab verilir. Onlardan ancaq biri düzgündür. Sizin seçdiyiniz cavabın düzgün işarə olunmasının yeganə yolu cavablar vərəqinin müvafiq xanasında X işarəsi qoymaqdır. Hər tapşırığa 1 xal verilir.

➤ *Uyğunluğun müəyyən edilməsi - tapşırıq # 34-38*

Təlimat

Tapşırıqda verilmiş iki siyahı arasında uyğunluğu müəyyən edin. Cavabı cavablar vərəqində verilmiş cədvələ yazın. Hər hərfin altından müvafiq rəqəmi yazın. Tapşırığa maksimum 1 xal verilir.

➤ *İnformasiyanın təhlili - tapşırıq № 22-27; 39-42; 50.*

Təlimat

Verilən informasiya ilə diqqətlə tanış olun (foto, cədvəl, qrafik və s.) və suallara cavab verin. Cavabı cavablar vərəqində ayrılmış müvafiq yerə yazın. Xalların miqdarı konkret tapşırığa görə müəyyən edilir.

Fənn biliyi

1. Cansız əşyalardan fərqli olaraq canlı orqanizmlərə xasdır:

(s) qıcıqlanma

(b) oksigenin udulması

(g) karbon qazının ifrazı

(c) hərəkət

2. Sadalanan xəstəliklərdən hansına bakteriya səbəb olur?

I – botulizm

II – qızılça

III – qara vərəm

IV – qrip

(s) I və II

(b) I və III

(g) II və III

(c) II və IV

3. İllustrasiyada verilmiş orqanizmləri nəyə əsasən ümumi bir qrupa aid edirlər?

(s) fotosintez qabiliyyətinə əsasən

(b) bədən quruluşuna əsasən

(g) hərəkət qabiliyyətinə əsasən

(c) qidalanmasına əsasən

4. Drozera və həşərat arasında qarşılıqlı əlaqənin hansı növüdür?

(a) rəqabət

(b) simbioz

(c) parazitlik

(d) yırtıcılıq

5. Sadalananlardan hansı sporlar əmələ gətirir?

I – göbələklər

II – qıjılar

III – bakteriyalar

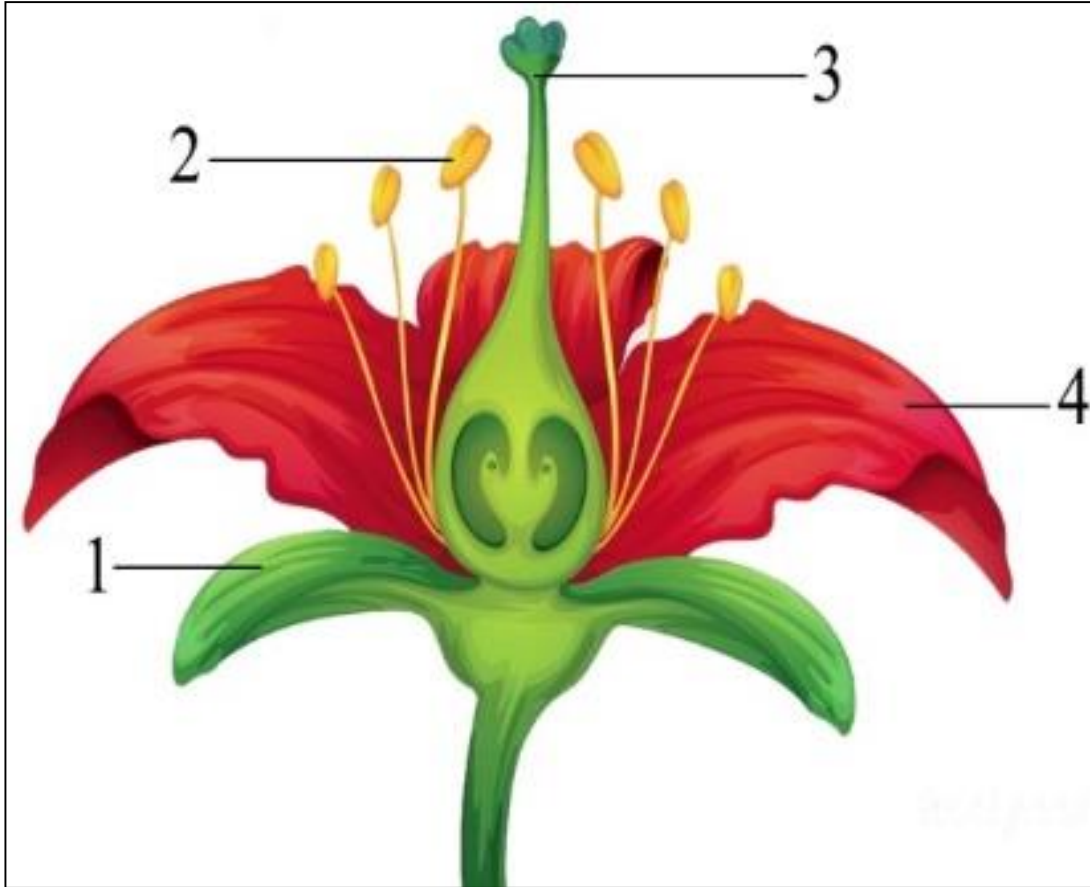
(a) yalnız I və II

(b) yalnız II və III

(c) yalnız I və III

(d) I, II və III

6. İllustrasiyada çiçəyin hissələri rəqəmlərlə qeyd olunub. Təyin edin, hansı rəqəmlə qeyd olunmuş hissə tozlanma prosesində iştirak edir?

(a) 1 və 2

(b) 1 və 4

(c) 2 və 3

(d) 3 və 4

7. Quraqlı mühitə uyğunlaşmaq üçün kaktusda hansı adaptasiyalar formalaşdı?

I – şəkildəyişmiş yarpaqlar

II – uzun köklər

III – sulu gövdələr

(a) yalnız I və II

(b) yalnız I və III

(c) yalnız II və III

(d) I, II və III

8. Yarpaqtökülmə hansı abiotik amildən asılıdır?

- (a) günün müddətindən
- (b) alçaq temperaturdan
- (c) çoxlu yağıntılardan
- (d) küləkdən

9. Toxum bitkinin hansı hissəsində əmələ gəlir?

I – çiçəyində

II – meyvəsində

III – qozasında

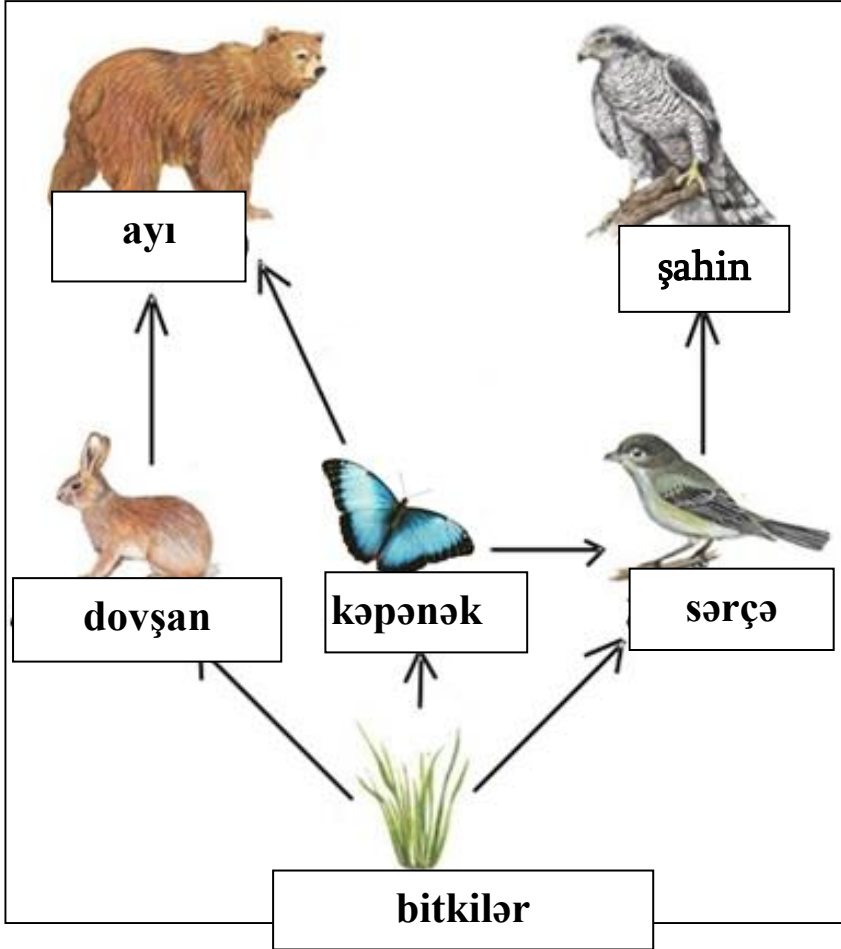
(a) yalnız I

(b) yalnız II

(c) yalnız I və III

(d) yalnız II və III

10. İllustrasiyada verilmiş qida zəncirində sərçənin sayının azalmasına ən çox sadalanan hansı hadisələr səbəb ola bilər?

- (a) bitkilərin sayının artması
- (b) dovşanların sayının azalması
- (c) şahinlərin sayının artması
- (d) həşəratların sayının artması

11. Sadalanan orqanizmlərdən hansı diribaladoğandır?

(s) ördəkburun

(b) yarasa

(g) tısbağa

(q) pinqvin

12. İllustrasiyadan istifadə edərək təyin edin, ətraf mühitə uyğunlaşmaq üçün su itinə nə köməklik edir?

I – bədən forması

II – daxili quruluşu

III – davranışı

(a) yalnız I və II

(b) yalnız I və III

(c) yalnız II və III

(d) I, II və III

13. Mərcan polipləri hərəkətsiz həyat sürürlər, onların larvaları isə aktiv hərəkət edirlər, bu da əsasən şərait yaradır:

(s) yayılmasına

(ð) yaşayış mühitinin seçilməsinə

(g) özünümüdafiəyə

(∞) qidanın əldə edilməsinə

14. İnsanın qamətli yerışı ilə hansı əzələlər xüsusən inkişaf etdi?

I – aşağı ətrafların

II – belin

III – döşün

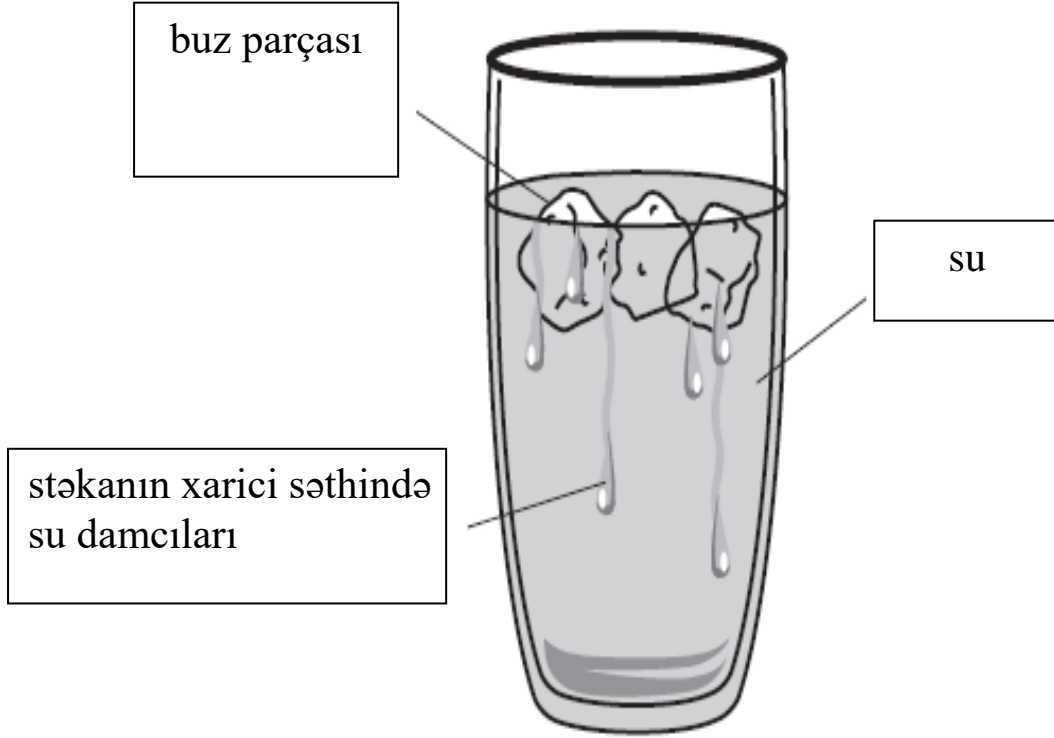
(s) yalnız I

(b) yalnız I və II

(g) yalnız I və III

(c) I, II və III

15. Şəkildə buz parçaları olan stəkan təsvir olunub, onu otağın pəncərə rəfinə yerləşdirdilər. Stəkanın xarici səthində su damcıları əmələ gəldi. Buna hansı proses səbəb oldu?

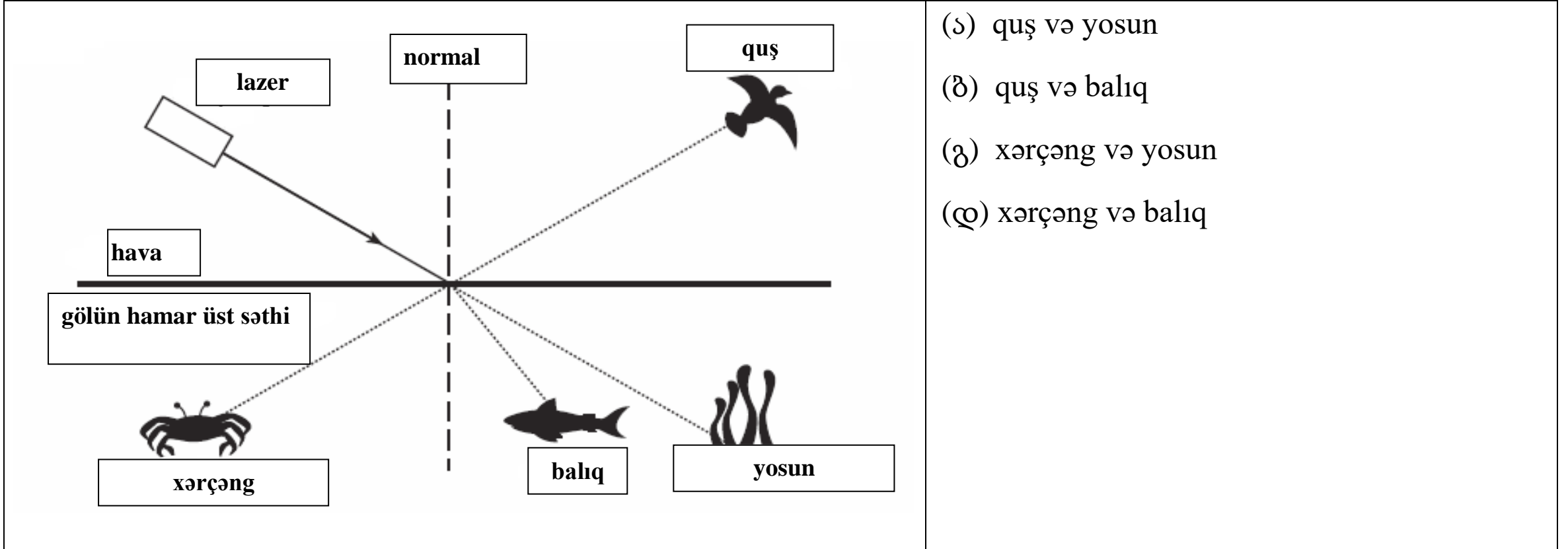
(s) buxarlanma

(ð) ərimə

(g) kondensasiya

(c) stəkanın üst səthində əmələgəlmiş pərdəsində suyun axması

16. Lazer şüası hamar, sakit gölün üst səthinə şəkildə təsvir olunmuş halda düşür. Şəkildə verilmiş hansı orqanizmlər lazer şüaları ilə işıqlanacaq?

- (a) quş və yosun
- (b) quş və balıq
- (g) xərçəng və yosun
- (d) xərçəng və balıq

17. Rəksi hərəkətdə olan cisim tarazlıq vəziyyətindən maksimum əyilməsinə doğru 1san. vaxt sərf edir. Belə rəksi hərəkətin tezliyini təyin edin.

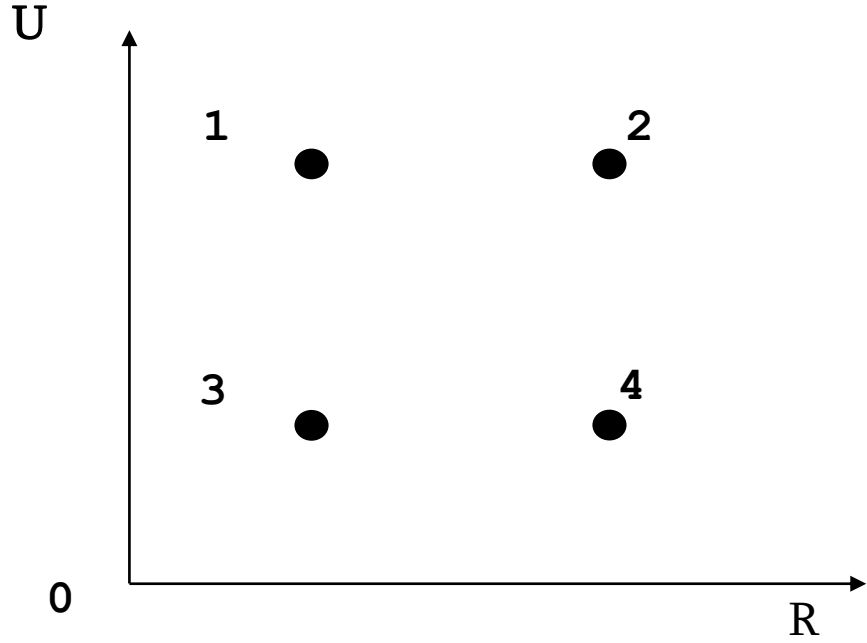
(s) 0,25 hs

(b) 0,5 hs

(g) 1 hs

(d) 2 hs

18. Dioqramda dörd keçiricinin müqaviməti və onlardan keçən gərginlik təsvir olunub. Cərəyanın gücü hansı keçiricidə daha azdır?

(a) 1

(b) 2

(c) 3

(d) 4

19. Verilmiş cümlələrdən hansı şəkər kristallarının suda həllolma prosesini düzgün ifadə edir?

- (s) suda həllolma zamanı şəkər kristalları şəkər molekuluna parçalanır.
- (b) suda həllolma zamanı şəkər kristalları şəkər atomlarına parçalanır.
- (g) suda həllolma zamanı şəkər kristalları şəkər molekuluna parçalanır və onlar da sonradan ayrı-ayrı atomlara parçalanır.
- (c) suda həllolma zamanı şəkər kristalları şəkər atomlarına parçalanır və onlar da sonradan molekullara parçalanır.

20. Soyuducuya su ilə dolu üç qab yerləşdirdilər:

A – plassmas

B – şüşə

C – alümin

Hansı qabda su daha tez donacaq? (Nəzərə alın ki, hər üç qabın həcmi və divarın qalınlığı eynidir)

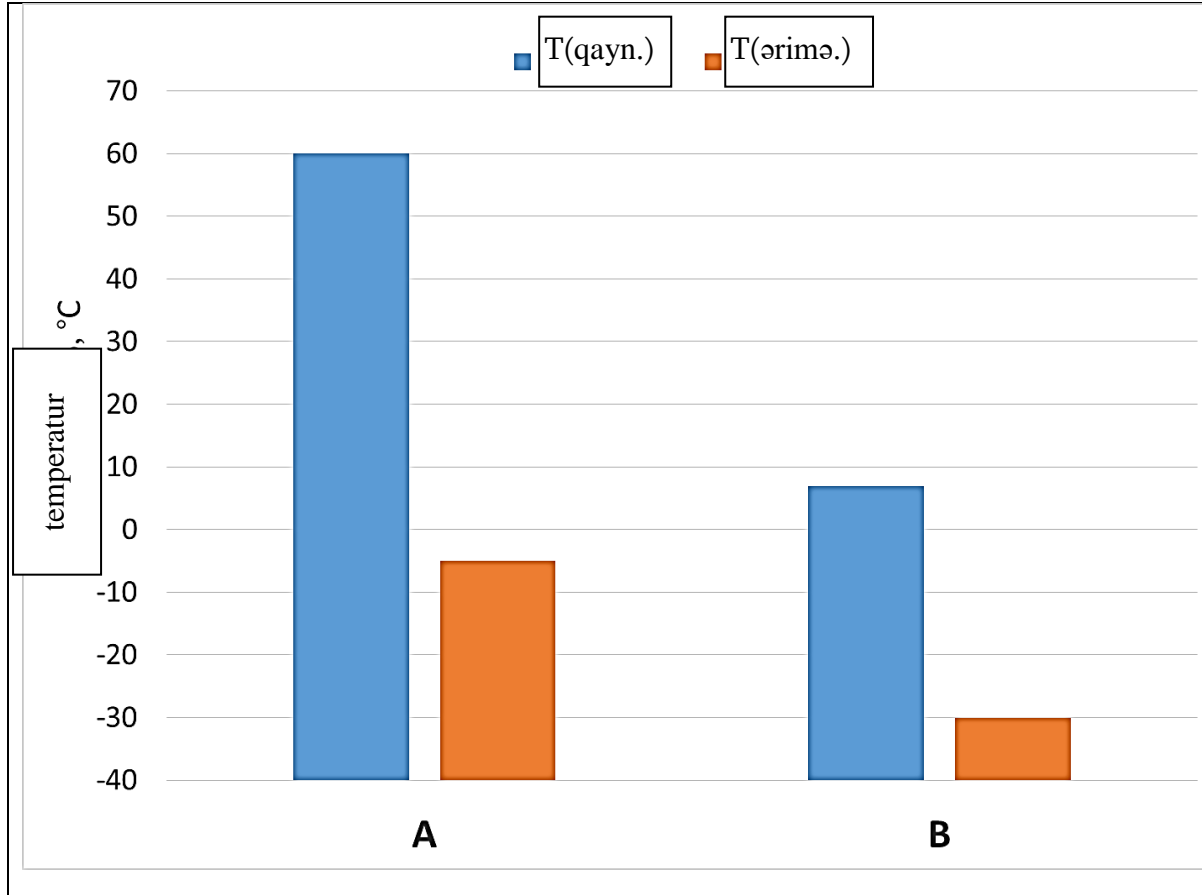
(a) A – plassmas

(b) B – şüşə

(c) C – alümin

(d) hər üç qabda eyni vaxtda

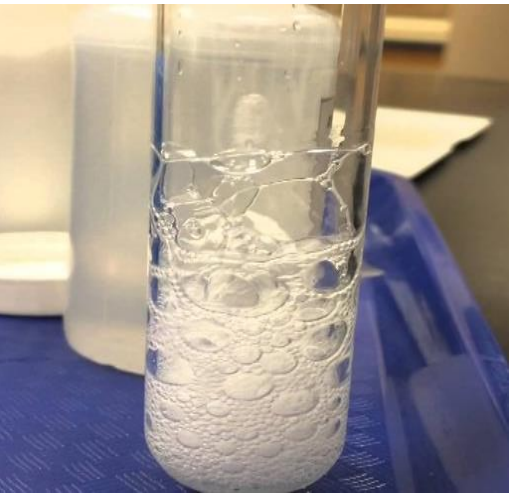
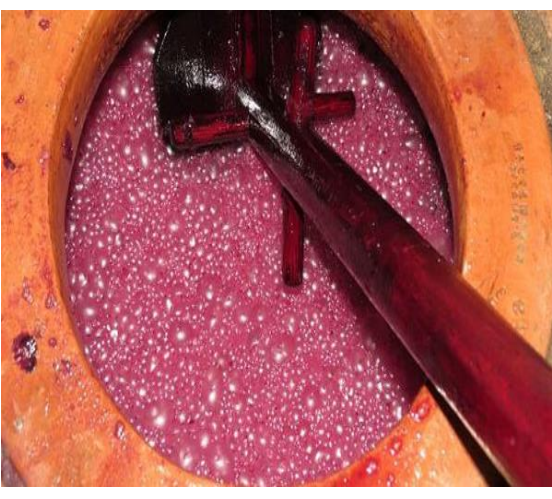
21. Diqramda A və B maddələrinin fiziki xassələri haqqında məlumat verilib. Bu məlumatlara əsasən, maddələr otaq temperaturunda hansı aqreğat halında olacaqlar?

- (s) A - qazdır, B – mayedir
- (ð) A – bərkdir, B - qazdır
- (z) A - mayedir, B – bərkdir
- (ç) A - mayedir , B - qazdır

22. Hansı şəkildə/şəkillərdə təsvir olunmuş hadisə zamanı maddələrin çevrilməsi baş verir? Cədvəlin müvafiq xanasına X işarəsini yazın.

(Maksimal xal 1)

			
„Quru buzun buxarlanması”	Qazlı içkidən qazın ayrılması	Sodaya sirkə əlavə etdikdə qazın ayrılması	Üzüm suyunun turşuması zamanı qazın ayrılması
1	2	3	4

23. İllustrasiyadan istifadə edərək təyin edin zəhrli orqanizmlər hansı rəqəmlə qeyd olunub? Cədvəlin müvafiq xanasına/xanalarına X işarəsini yazın.

(Maksimal xal 1)

1	2	3	4

24. İllustrasiyada təsvir olunmuş heyvanlardan hansının bədən temperaturu ətraf mühitin temperaturundan asılı deyil? Cədvəlin müvafiq xanasına/xanalarına X işarəsini yazın.

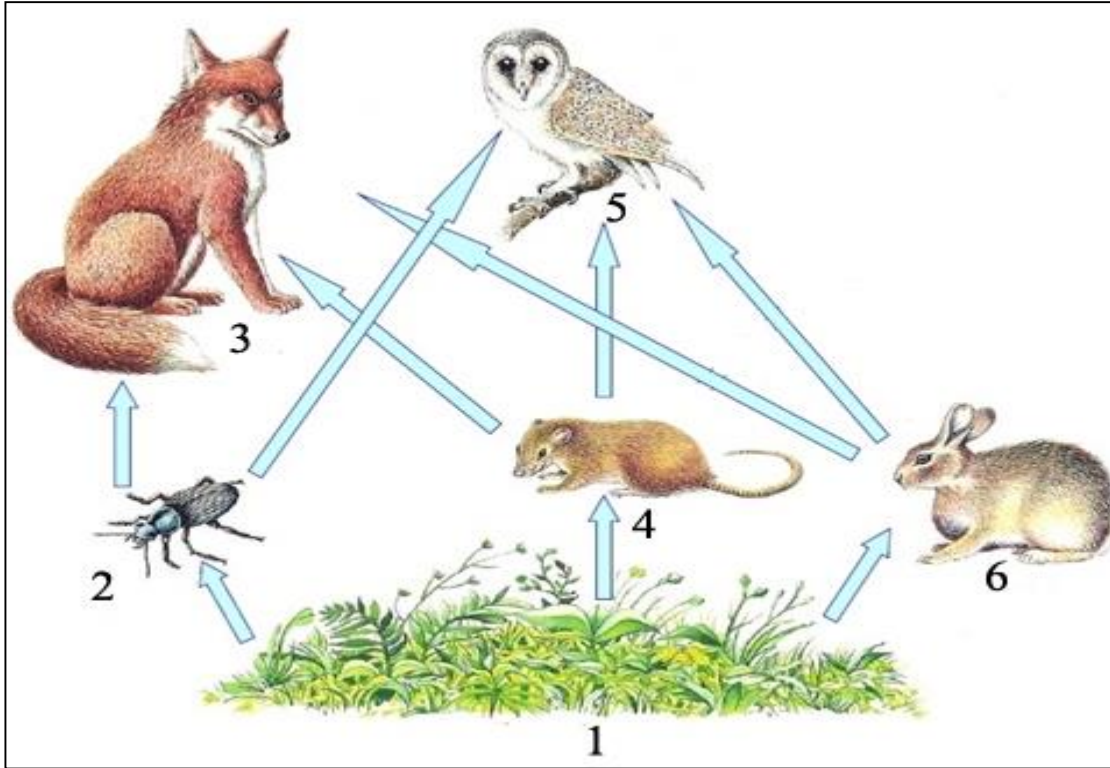
(Maksimal xal 1)

1	2	3	4	5	6

25. İllustrasiyada təsvir olunmuş qida zəncirindən istifadə edərək təyin edin, birinci sıra istifadəçiləri hansı rəqəmlərlə qeyd olunublar? Cədvəlin müvafiq xanasına/xanalarına X işarəsini yazın.

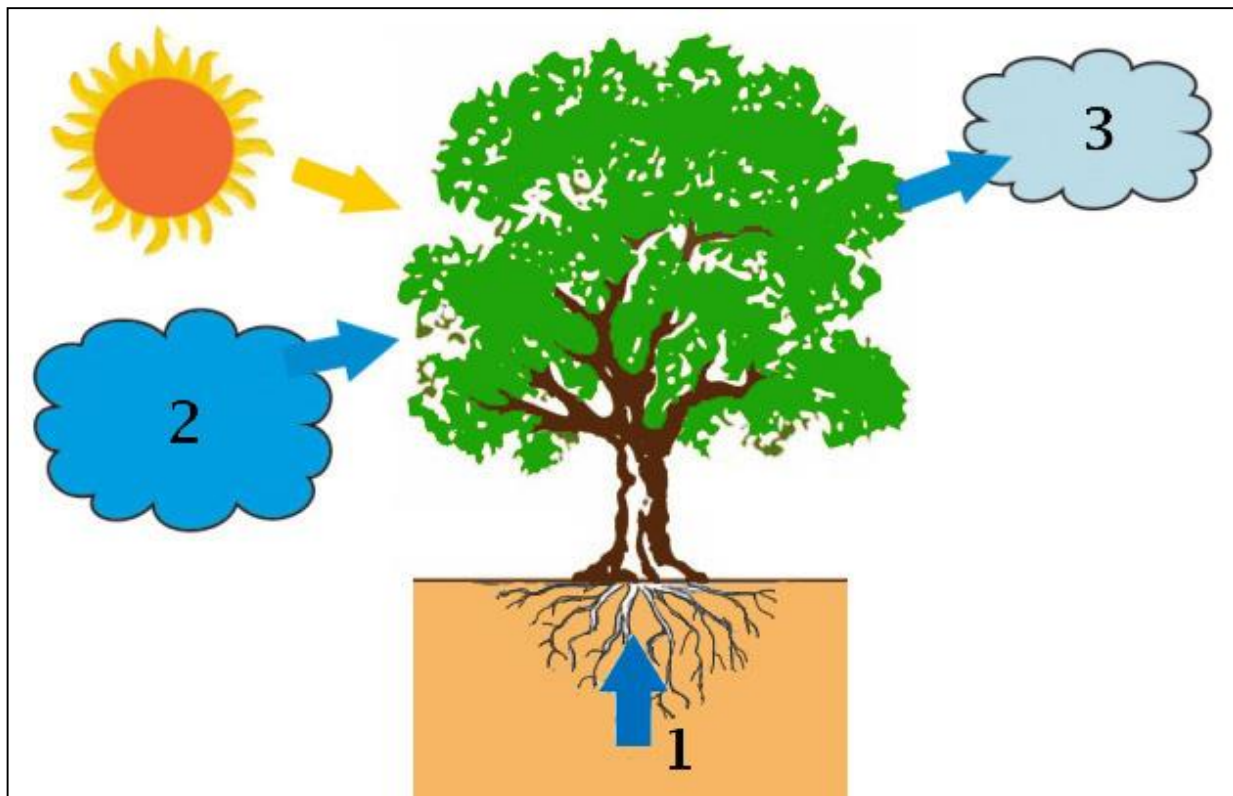
(Maksimal xal 1)

1	2	3	4	5	6

26. İllustrasiyadan istifadə edərək cədvəldə rəqəmlərin qarşısına bitkilərin udduğu və ifraz etdiyi maddələri yazın.

(Maksimal xal 1)

1	
2	
3	

27. Bitkilərdə baş verən hadisələrə nəzarət etmə məqsədilə təcrübə apardılar: iki qapalı şüşə qab götürdülər, birinə siçan, digərinə isə siçan və bitki yerləşdirdilər. Müəyyən vaxtdan sonra illustrasiyada təsvir olunmuş nəticəni aldılar. İllustrasiyadan istifadə edərək sonrakı iki suala əsaslandırılmış cavab verin:

(Maksimal xal 2)

27.1. (1) Birinci qabdakı siçan nə üçün öldü və ikinci qabdakı siçan nə üçün sağdır ?

27.2. (1) İkinci qabdakı siçanı 48 saat qaranlıqda saxlasaq nə baş verər?

28. Ay haqqında səhv fikir hansıdır?

- (s) Günəş sistemində mövcud olan təbii peyklərdən Günəşə ən yaxın olanıdır
- (b) Yer kürəsindən ayın yalnız bir tərəfini görə bilərik
- (g) Yer kürəsi Günəşlə Ay arasında göründükdə Ayın tutulması baş verir
- (c) Ayın Yer kürəsinin cazibə qüvvəsindən 7 dəfə artıq cazibə qüvvəsi vardır

29. Yer kürəsi öz oxu ətrafında hansı istiqamətdə fırlanır?

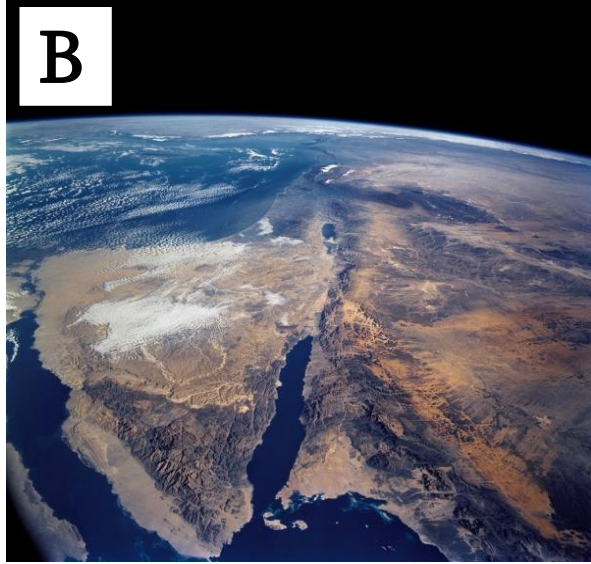
(s) Şərqdən qərbə doğru

(b) Şimaldan cənuba doğru

(g) Qərbdən şərqə doğru

(c) Cənubdan şimala doğru

30. Panama kanalı hansı illüstrasiyada əks olunmuşdur?

(a) A

(b) B

(c) C

(d) D

31. Hansı göl dəniz səviyyəsindən daha yüksəkdir?

(a) Eyri

(b) Zemo

(c) Viktoriya

(d) Titikaka

32. Hansı yağıntı buludlardan ayrılmaz, bilavasitə Yer kürəsinin səthindən görünür?

(s) Dolu

(ð) Şeh

(ð) Yağış

(∞) Qar

33. Sadalanan ehtiyatlardan hansı tükənməzdir?

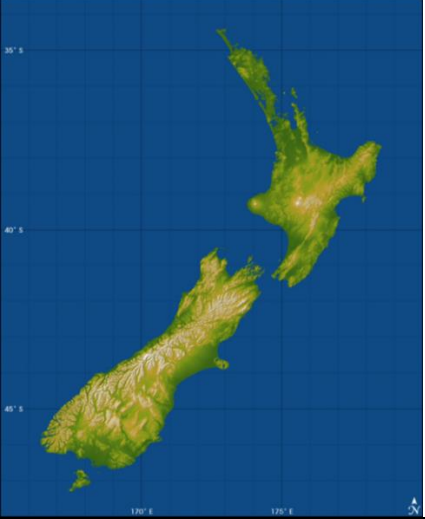

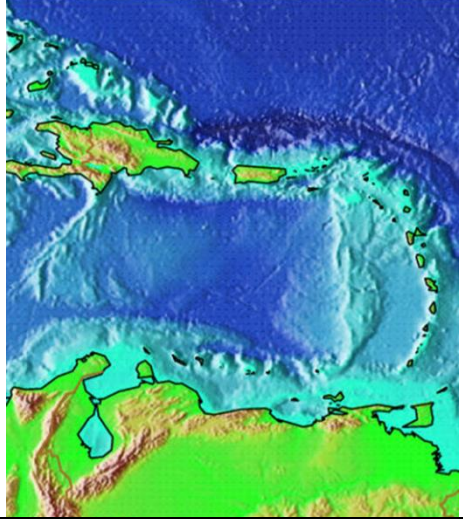
(s) Meşə

(b) Zəmin

(g) Su

(c) Mineral

34. Uyğunluğunu müəyyən edin (cavabın təkrar edilməsinin mümkün olduğunu nəzərə alın):

Coğrafi obyekt		
(a) 	(b) 	(c)
(d) 	(e) 	(f)
Səyahətçi		
1	2	3
Fernando Magellan	Kristofor Kolumb	Ceyms Kuk

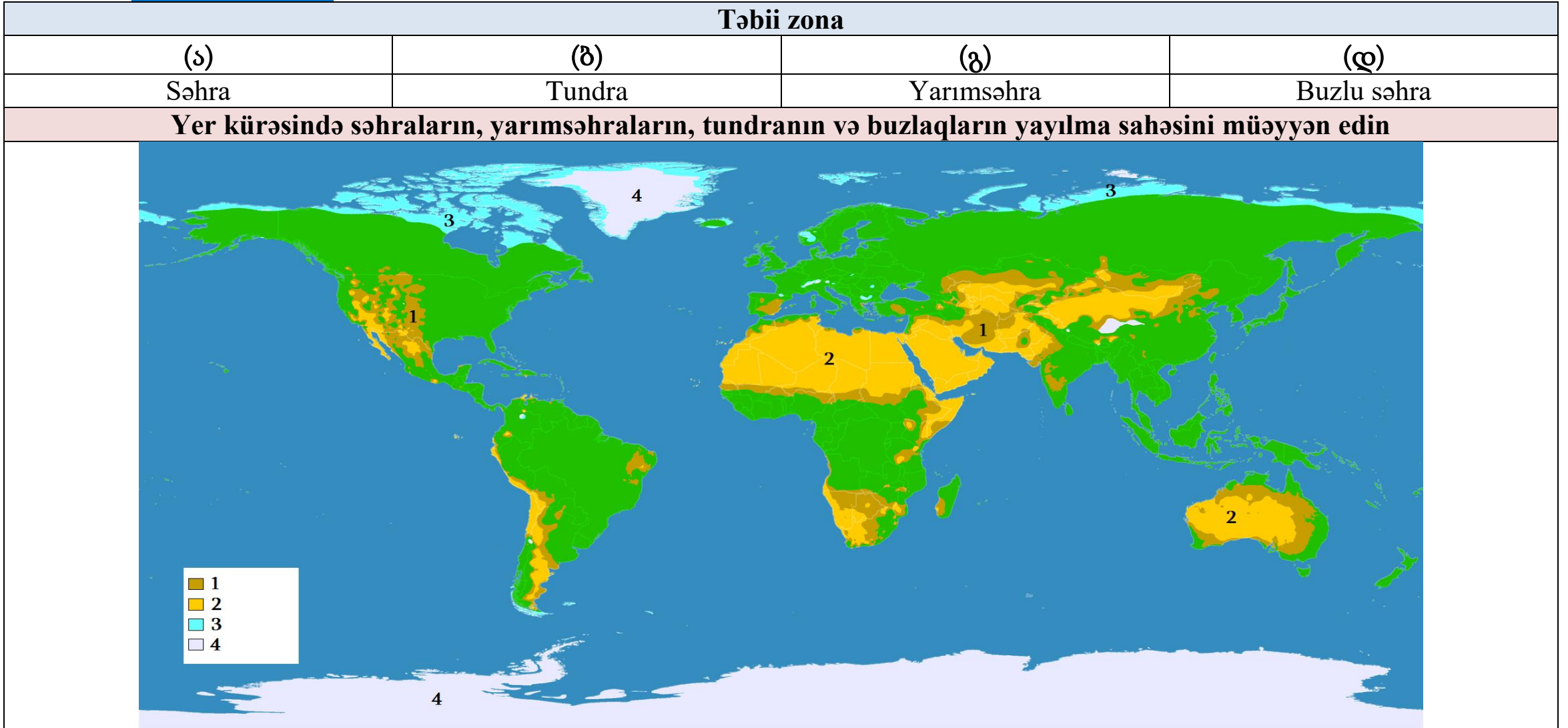
35. Uyğunluğu müəyyən edin (cavabın təkrar edilməsinin mümkün olmadığını nəzərə alın):

Okean					
(a)		(b)		(c)	
(d)		(e)			
Dünya okeanının sahəsində payı					
1	2	3	4	5	
5,5 %	46 %	25 %	3,5 %	20 %	

36. Uyğunluğu müəyyən edin (cavabın təkrar edilməsinin mümkün olmadığını nəzərə alın):

Yer kürəsinin orbitdə mövqeyi			
			
(a)	(b)	(c)	(d)
Şimal yarımkürəsində ilin fəsiləri			
1	2	3	4
Qış	Yaz	Yay	Payız

37. Xəritənin əfsanəsində verilmiş rənglər və təbii zonalar arasında uyğunluğu müəyyən edin (nəzərə alın ki, cavabın təkrar olunması mümkün deyildir):

38. Uyğunluğu müəyyən edin (cavabın təkrar edilməsinin mümkün olmadığını nəzərə alın):

Faunanın endemik nümayəndələri

(s) Adel pinqvini

(B) Böyük panda

(z) Lama

(Q) Koala

(g) Tsetse milçəyi

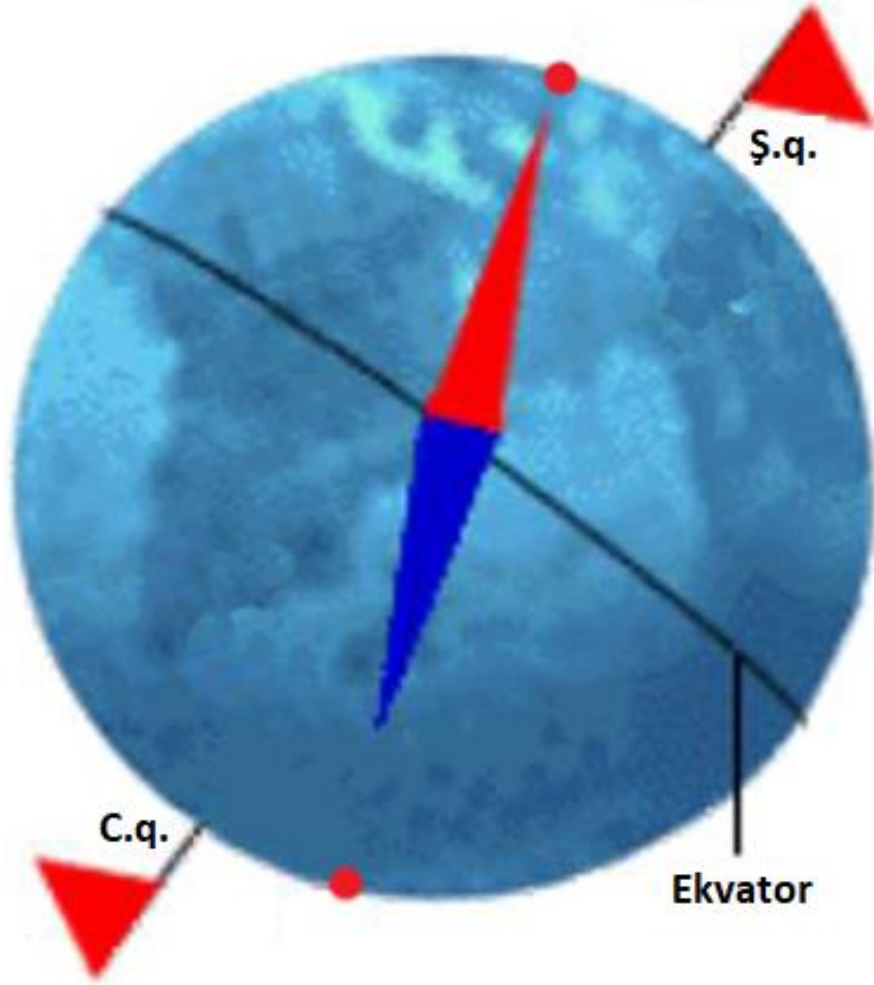

(z) Qonur ayı

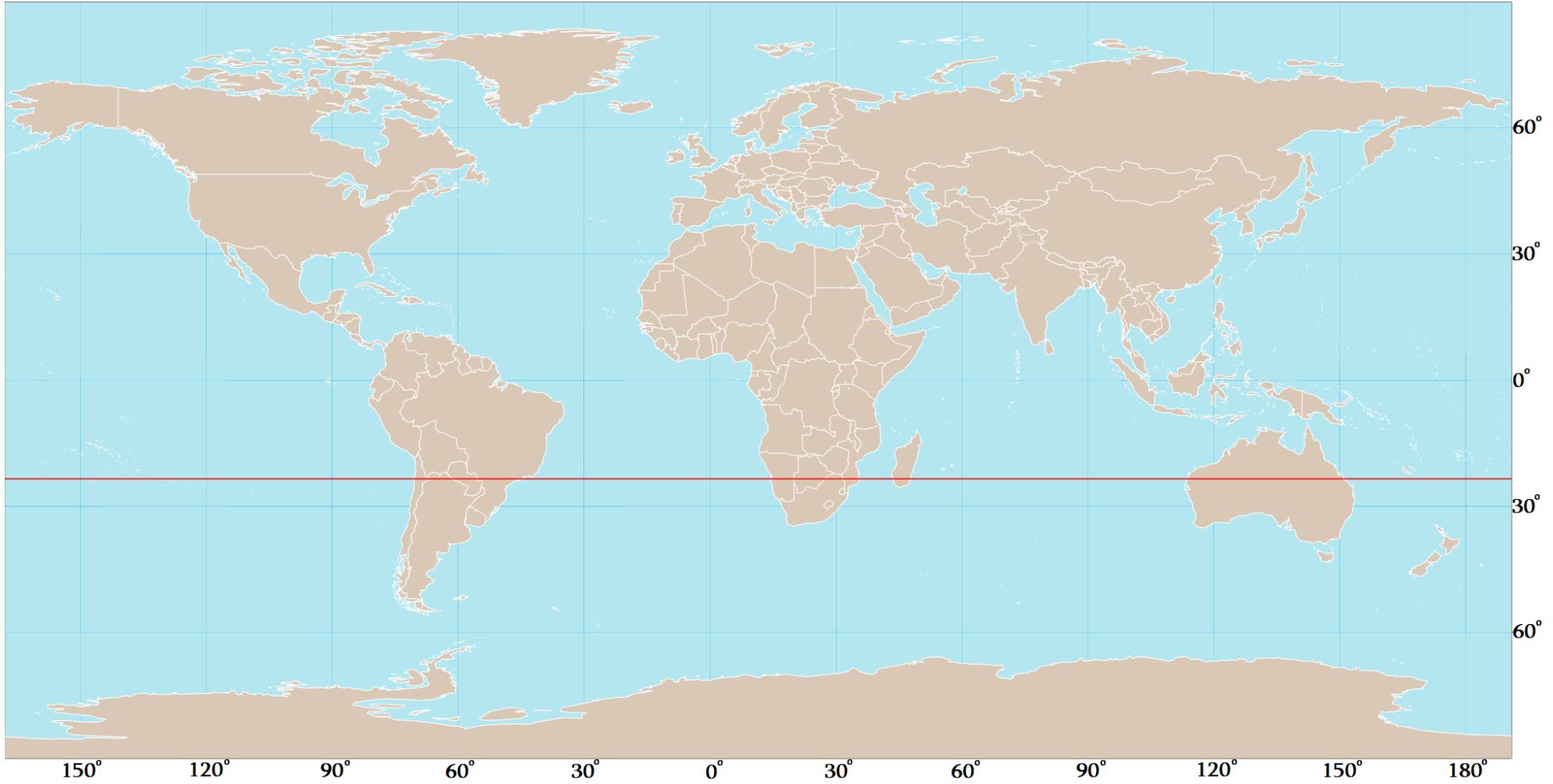
Qitə

1	2	3	4	5	6
Asiya	Şim. Amerika	Cən. Amerika	Afrika	Avstraliya	Antarktida

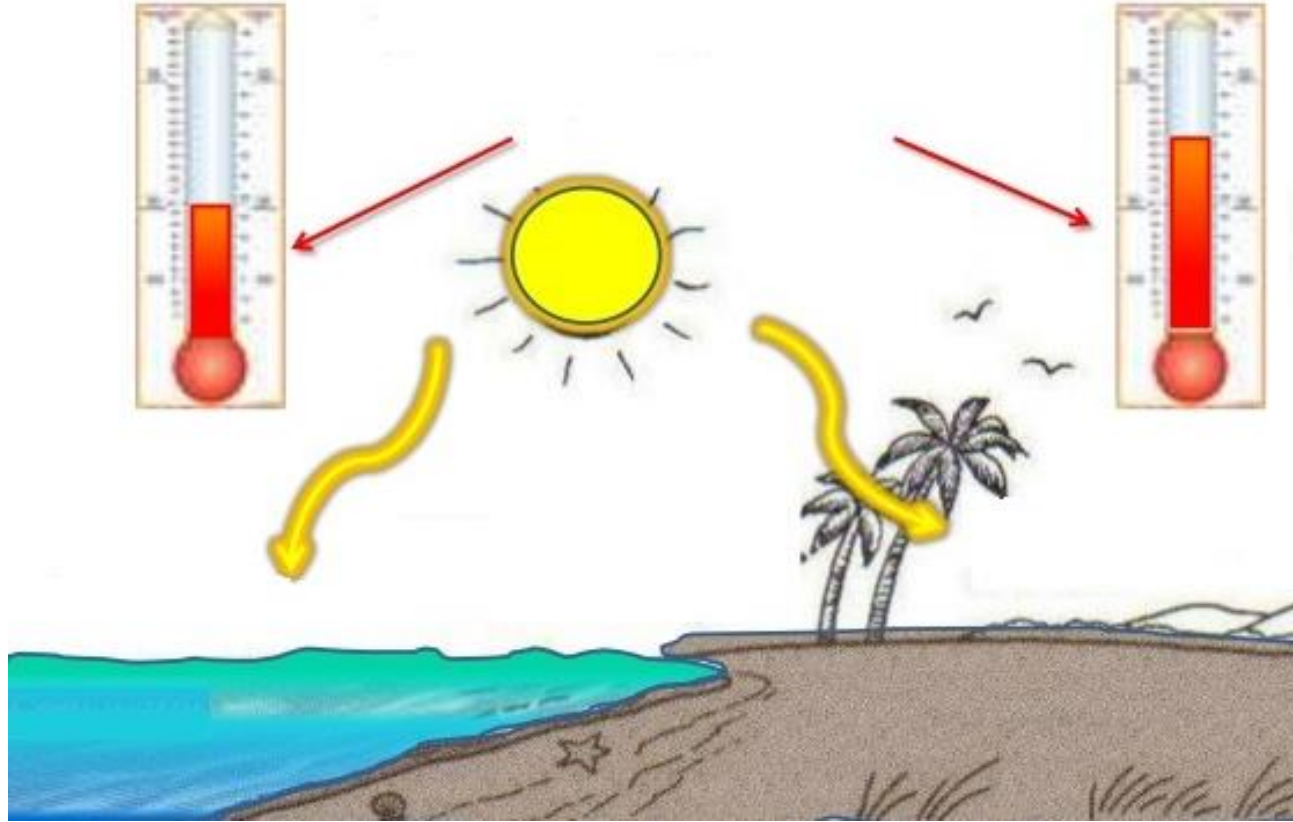
39. (1) Rəsmdən görünür ki, kompasın əqrəbi coğrafi qütblərə doğru düzgün yönəlməmişdir. Bunun səbəbi nədir?

40. (1) Xəritədə qırmızı xətlə göstərilmiş paralelə nə deyilir və Günəşin bu paraleldə nə vaxt zenitdə durduğu tarixi göstərin?

41. (3) Bu illüstrasiyaya əsaslanmaqla termometrlərin nə üçün müxtəlif temperatur göstərdiyini izah edin. Bu şəraitdə sahilə nə əmələ gəlir və bunun səbəbi nədir?

42. (3) **İnformasiya ilə diqqətlə tanış olun və suallara cavab verin:**

Khelistba gölü Gürcüstanda, Axalqori munisipalitetində, Kheli vulkanik yaylasında, dəniz səviyyəsindən 2914 m yüksəklikdə yerləşir. Səthinin sahəsi 1,28 km², ən böyük dərinliyi 63 m, orta dərinliyi 24,7 m, suyunun həcmi 31,6 mln m³-dir. Su toplayan hovuzunun sahəsi 7,8 km²-dir. Meridian boyunca uzanmış gölün çökəyi böyük buzlaq sirkində lava axınının batması və sonra buzlağın yenidən işləyib hazırlaması nəticəsində yaranmışdır. Göl qar, yeraltı sular və yağış suyu ilə qidalanır. Maksimal səviyyə iyunda, minimal səviyyə isə fevralda olur. Ksani çayı öz başlanğıcını bu göldən alır. Göl 7-8 ay buzla örtülmüş olur. Suyu şirindi. Ancaq balıq yoxdur. Göl və onun ətrafları illər ərzində populyar turizm obyektı olmuşdur. Hazırda gürcü turist şirkətləri bu obyektı turist marşrutlarından götürmüşlər.

42.1.(1) Khelistba gölü yaranmasına görə necədir?

42.2.(1) Bu gölün axar yaxud qeyri-axar olduğunu izah edin.

42.3.(1) Turizm şirkətlərinin qərarına nəyin səbəb olduğunu izah edin.

Akademik qabiliyyət

Oxunmuş mətnin düşünülməsi

43-49. (7) Mətni diqqətlə oxuyun və düşünün. Hər sualın ehtimal olunan cavablarından verilən mətnə görə düzgün variantı seçin.

Son illərdə texniki elmlərin (informatika, injeneriya, riyaziyyat) öyrənilməsinə xüsusi diqqət verilir, çünki ölkənin texniki tərəqqisi üçün bu elmlərin nailiyyətinə həlledici əhəmiyyət verilir. Məkrəblərdə texniki fənlərin öyrənilməsi səviyyəsini artırmaq üçün yeni kurikulumlar tətbiq edilir. Ölkələr texniki fənlərdə nailiyyətlərin beynəlxalq qiymət sistemində öz mövqelərini yaxşılaşdırmağa cəhd göstərirlər. Texniki fənlərdə nailiyyətlərə və bu fənlərin öyrənilməsinə marağa hansı amillər təsir göstərir? Texniki fənlərin öyrənilməsinə şagirdlərin motivasiyasını artırmaq üçün nə etmək olar?

Müasir tədqiqatlara əsasən, sosial stereotiplər texniki elmlərə uşaqların marağına və buna müvafiq olaraq onların nailiyyətlərinə təsir göstərir. Məsələn, “riyaziyyat qızların işi deyildir” fikri ibtidai siniflərdəncə uşaqlarda özünü əks etdirir. Amerikalı alim Endryü Meltsov uşaqların qeyd olunan stereotiplərin təsiri altına nə qədər tez düşmələri ilə maraqlanmış və müəyyən etmişdir ki, ikinci sinifdə, vurma cədvəlini öyrənməzdən əvvəl, uşaqlarda artıq belə bir baxış yaranmışdır ki, riyaziyyat daha çox oğlanların işidir. Stereotiplər qeyri-düzgün kateqorizasiyaya imkan yaradır, məsələn, kimsə belə ehtimal edə bilər ki, qızlar riyaziyyatda ancaq və ancaq öz cinslərinə görə güclü ola bilmirlər. Beləliklə, uşaqlar erkən yaşlarındanca mədəniyyətdə kök salmış stereotipləri mənimsəyirlər ki, bu da onlarda özləri haqqında və özlərinin gələcək uğurları haqqında baxışları dəyişdirir.

Şagirdlərin beynəlxalq qiymətləndirilməsi üzrə ən yeni nəticələrə görə bəzi ölkələrdə, o cümlədən Çində, Finlandiyada və Gürcüstanda qızların nailiyyəti texniki fənlərdə oğlanların nəticələrindən daha yüksəkdir. Ancaq uzun müddətli bir tədqiqat zamanı uşaqların riyazi qabiliyyətlərini 12 il ərzində hər il qiymətləndirirdilər və məlum oldu ki, uşaq baxçası yaşından oğlanların riyaziyyat üzrə uğurları qızların uğurlarından daha yüksəkdir və yaşın artması ilə

Keçid: [tekstin ikinci səhifəsinə](#); [43 - 44-ci suallara](#); [45-cı suala](#); [46 - 47-cü suallara](#); [48 – 49-ci suallara](#).

yanaşı bu fərq daha da artırdı. Bununla yanaşı, həmin tədqiqatda müəllimlərdən tələb edirdilər ki, öz şagirdlərinin nəticələrini əvvəlcədən müəyyən etsinlər. Bir qayda olaraq qızların uğurlarına müəllimlərin rəyi əslində bu qızların nailiyyətlərindən daha aşağı idi.

Riyaziyyatın öyrənilməsinə marağı artırmaq üçün tədqiqatçılar qrupu uşaqların özlərini hər hansı qrupun üzvü hiss etmələri tələbini irəli sürdülər. Uşaqları təsadüfən iki qrupa böldülər, qruplardan birinə yaşıl, ikincisinə isə sarı köynək geydirdilər. Sonra uşaqlara dedilər ki, yaşılköynəklilər riyaziyyatı, sarıköynəklilər isə başqa fənni öyrənsinlər. Məlum oldu ki, özlərini riyaziyyat qrupuna aid edən uşaqlar riyazi problemlərin həllində sarıköynəkli uşaqlardan daha həvəslə və səylə işləyirlər. Müvafiq olaraq, onların nailiyyətləri də daha yüksək idi. Beləliklə, riyaziyyatın öyrənilməsinə maraq və həvəs uşaqların özlərini nə dərəcədə hansı qrupa aid etmələri ilə dəyişir. Alimlər məxsusluq hissəsinə əsaslanan müdaxilə modeli üzərində işləyirlər və ümid edirlər ki, sinif otağında həmin model asanlıqla tətbiq edəcəklər.

Keçid: [tekstin birinci səhifəsinə](#); [43-44-ci suallara](#); [45-ci suala](#); [46-47-ci suallara](#); [48-49-ci suallara](#).

43. Birinci abzasın sonunda mətndə verilmiş sualların nə funksiyası vardır?

- (s) Mətnin məqsədini müəyyənləşdirir, sonrakı abzalarda bu suallara cavab verilməsinə cəhd göstərilmişdir.
- (b) Mətndə təqdim olunan məsələnin aktuallığını – texniki elmlərin öyrənilməsinin əhəmiyyətini qeyd edir.
- (g) Texniki fənlərə marağın və motivasiyanın artırılması strategiyalarını göstərir.
- (c) Amillərin əhəmiyyətini sual işarəsi altında qoyur, onlar texniki elmlərdə şagirdlərin uğurlarına imkan yaradır.

44. İkinci abzasda oxuyuruq: “stereotiplər qeyri-düzgün kateqorizasiyaya imkan yaradır....” Aşağıda sadalananlardan qeyd olunan fikirlərin dəlili kimi hansı ola bilər?

- I. İkinci sinifdə, vurma cədvəlini öyrənməzdən əvvəl uşaqlarda artıq belə bir fikir yaranmışdır ki, riyaziyyat daha çox oğlanların işidir.
- II. Məlum oldu ki, uşaq bağçası yaşından oğlanların riyaziyyat üzrə uğurları qızların uğurlarından daha yüksəkdir.
- III. Riyaziyyat üzrə qızların uğurlarına müəllimlərin rəyi əslində bu qızların nailiyyətlərindən daha aşağı idi.

- (s) Yalnız II
- (b) Yalnız III
- (g) I və II
- (c) I və III

Keçid: [tekstin birinci səhifəsinə](#); [tekstin ikinci səhifəsinə](#).

45. Üçüncü abzasda iki tədqiqatın nəticələri göstərilmişdir:

I. Beynəlxalq qiymətləndirməyə əsasən müəyyən ölkələrdə qızların texniki fənlər üzrə nailiyyətləri oğlanların nəticələrindən daha yüksəkdir.

II. Uzunmüddətli tədqiqata əsasən uşaq bağçası yaşından oğlanların riyaziyyat üzrə uğurları qızların uğurlarından daha yüksəkdir.

Onların arasında nə kimi əlaqə vardır?

(s) Birinci tədqiqatın nəticəsi sosial stereotiplərin təsirini texniki fənlərdə şagirdlərin (cins üzrə) uğurları arasındakı fərqləri təsdiq, ikinci tədqiqatın nəticəsi isə bu fikri rədd edir.

(ð) Hər iki tədqiqatın nəticəsi qismən belə bir fikri rədd edir ki, sosial stereotiplər texniki fənlərdə şagirdlərin (cins üzrə) uğurları arasındakı fərqlərə təsir göstərir .

(g) Birinci və ikinci tədqiqatın nəticəsi bir-birinə ziddir, müvafiq olaraq texniki fənlərdə şagirdlərin uğurları barədə sosial stereotiplərin təsiri birmənalı nəticə çıxarmağa imkan vermir.

(∞) Hər iki tədqiqatın nəticəsi qismən belə bir fikri təsdiq edir ki, sosial stereotiplərin texniki fənlərdə şagirdlərin uğurlarına təsir göstərir.

Keçid: [tekstin birinci səhifəsinə](#); [tekstin ikinci səhifəsinə](#).

46. Mətnin son abzasında təsvir olunmuş eksperimentdə şagirdləri iki qrupa bölmüşlər ki:

- (s) riyaziyyata şagirdlərin marağını artırınlar və riyaziyyatı bilən və az bilən şagirdləri bir-birindən ayırsınlar
- (ð) bir qrupun şagirdlərində riyaziyyat qrupuna məxsusluq cəhdi göstərsinlər və sonra bu iki qrupun riyaziyyat üzrə nailiyyətlərini bir-biri ilə müqayisə etsinlər
- (g) real sinif otağında eksperimentdə istifadə olunmuş modelin tətbiqinin nə dərəcədə mümkün olduğunu müəyyən etsinlər
- (c) Müxtəlif marağı olan şagirdləri bir-birindən ayırsınlar və sonra riyaziyyat üzrə onların nailiyyətlərini bir-biri ilə müqayisə etsinlər

47. Sonuncu abzasda təsvir olunan eksperimentin nəticəsi:

- (s) Texniki elmlərdə nailiyyətlərə sosial stereotiplər təsir göstərir, bu fikrin xeyrinə daha bir dəlildir, öz-özlüyündə bu stereotiplər isə cinslə məxsusluğa görə insana təsir göstərir.
- (ð) Qismən belə bir fikri təsdiq edir ki, riyaziyyatın öyrənilməsinə maraq və həvəs uşaqların özlərini riyaziyyatı yaxşı oxuyan qrupa nə dərəcədə məxsus etmələri ilə dəyişmir
- (g) Bu fikrin əleyhinə daha bir dəlil vardır ki, cinslə əlaqədar stereotiplər özü haqqında fikri və onların gələcək cəhdlərinə baxışı dəyişdirir.
- (c) Qismən belə bir fikri rədd edir ki, məxsusluğa cəhdə əsaslanan müdaxilə modeli texniki elmlərə marağı artırır

Keçid: [tekstin birinci səhifəsinə](#); [tekstin ikinci səhifəsinə](#).

48. Tədqiqatlarla müəyyən edilmişdir ki, valideynlər erkən yaşdan əsasən oğlanlar üçün elə oyuncaqlar (məsələn, robotlar və konstruktorlar) alırlar ki, onların məkan qabiliyyətlərini inkişaf etdirir. Məkan qabiliyyəti isə texniki elmlərin nailiyyətləri ilə təhsilin mühüm şərtlərindən biridir. Bu informasiya mətndə göstərilən hansı tədqiqatın nəticəsini izah etmək üçün lazım gələ bilər?

- (s) Beynəlxalq qiymətləndirmənin
- (b) Uzunmüddətli tədqiqatın
- (g) Beynəlxalq qiymətləndirmənin olduğu kimi, eləcə də uzunmüddətli tədqiqatın
- (c) Mətnin sonunda təsvir edilmiş eksperimentin

49. Mətn üzrə çıxarılmış əsas nəticə aşağıda sadalananlardan hansında verilmişdir?

- (s) elmlərdə Yaşın artması ilə yanaşı texniki qızların nailiyyətləri nisbətən oğlanların nailiyyəti daha yüksəkdir ki, bu da oğlanlar barəsində müəllimlərin qərəzli münasibətinə səbəb olur.
- (b) Texniki fənlərdə qızların və oğlanların nailiyyətləri bir-birindən fərqlənir ki, bu da həmin fənlərin öyrənilməsinin fərqli qabiliyyət və motivasiyasının əsasını qoyur.
- (g) Qızların öz cinslərinə məxsusluq cəhdi və həmçinin cəmiyyətdə mövcud olan aşağı intizar texniki elmlərdə qızların nailiyyətlərinə qarşı onların bu fənlərə marağını azaldır və müvafiq olaraq, uğurlara mənfi təsir göstərir.
- (c) Bir neçə amil: yaş, cins və mövcud olan kurikulumlar texniki fənlərdə nailiyyətlərə və onlara marağa təsir göstərir.

Keçid: [tekstin birinci səhifəsinə](#); [tekstin ikinci səhifəsinə](#).

Analitik yazı

50. (11) Məşhur rəssam Mark Cons yazırdı: “Mənim əsərlərim bir qayda olaraq yumora əsaslanır. Yumoru oxuyarkən isə əksər hallarda həqiqət anlayışına doğru gedirik”.

Mark Consun hər iki rəsminə eyni yazı vardır: **“Oyunu unutma!”**
Verilmiş rəsmlərə diqqətlə nəzər salın və müzakirə edin:

- Niyə oynayırıq? Oyun insanın həyatında nə kimi rol oynayır?
- Bu rəsmlərdə deyiləsi başlıca nə vardır, bu ismaric bizdən nə tələb edir.

*Müzakirəni möhkəmləndirmək üçün dəlillər və nümunələr göstərin.
Sizin yazdığınız əsər ən azı 100 sözdən ibarət olmalıdır.*